

oiam observatori de
la **infància** i l'**adolescència**
de mallorca

INFORME FINAL SOBRE LA PARTICIPACIÓ DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE

GRUP DE TREBALL DE L'OBSERVATORI DE
LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA DE MALLORCA

DESEMBRE, 2022

ÍNDEX

Agraïments.....	3
1. Presentació.....	3
2. Participants.....	4
3. Metodologia de treball.....	4
4. Síntesi del treball.....	6
5. Conclusions.....	9

INFORME GRUP DE TREBALL DE L'OIAM SOBRE LA PARTICIPACIÓ DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA AMB PERSPECTIVA DE GÈNERE 2021-2022

Agraïments

Agraïm a les persones que coordinen els òrgans de participació dels consells d'infància i adolescència de Binissalem, Calvià, Felanitx, Inca, IMAS, Manacor, Palma, Porreres i Santanyí, la seva col·laboració en el treball plantejat pel grup sobre participació amb perspectiva de gènere, alhora que volem felicitar i reconèixer les administracions locals que els promouen i fan que siguin una realitat.

També volem agrair l'assessorament rebut pel Departament de Presidència del Consell de Mallorca, en concret de la Direcció Insular d'Igualtat i Diversitat.

1. Presentació

L'Observatori de la Infància i l'Adolescència de Mallorca (BOIB núm. 186, en data 29 d'octubre de 2020), a l'article 20, recull el format dels grups de treball:

El Ple i la Comissió Permanent poden acordar la creació de grups de treball per estudiar qüestions concretes relacionades amb les funcions a desenvolupar i designar les persones membres de l'observatori que hagin de formar part d'aquests grups.

Al plenari ordinari de l'OIAM de 4 de juny de 2021, entre altres qüestions, s'acorda aprovar la proposta de la Comissió Permanent de crear dos grups de feina:

- El primer, sobre el tractament de les persones menors d'edat als mitjans de comunicació. Denominació: ***Grup de treball sobre tracte de la infància als mitjans de comunicació.***
- El segon, sobre la inclusió de la perspectiva de gènere i participació de la infància: importància de la perspectiva de gènere i de la participació, sobretot en el treball de recerca i reforç de les iniciatives i actuacions que treballin des d'aquesta perspectiva a l'illa de Mallorca. Denominació: ***Grup de treball sobre participació i perspectiva de gènere a la infància.*** Té com a objectius: definir, conèixer i promoure bones pràctiques de participació de la infància i adolescència amb perspectiva de gènere.

2. Participants

Equip Dinamitzador SEPPPIA (Secció de Promoció, Prevenció i Planificació en Infància i Adolescència):

- Lola Fuentes (SEPPPIA)
- Gaspara González (SEPPPIA)
- Maria Luisa Martí (IMAS)

Persones que han participat:

- Lourdes Lara (Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència, OBIA)
- Cristina Miralles (Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència, OBIA)
- Bernat Alemany (Consell Escolar de les Illes Balears, CEIB)
- Elena Quintana (Universitat de les Illes Balears, UIB)
- Patricia Raduán (Fundació RANA)
- Mònica Román (Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de les Illes Balears, CEESIB)
- Joan Escandell (Institut Mallorquí d'Afers Socials, IMAS)
- Cristina Vanrell (Fundació Diagrama)
- Elena Muñoz (Creu Roja, Àrea de Joventut)
- Natalia Romero (Creu Roja, Àrea de Joventut)

Persones assessores:

- Marga Coll (Direcció Insular d'Igualtat i Diversitat, Consell de Mallorca)
- Coordinadors i coordinadores dels consells d'infància i adolescència de Binissalem, Calvià, Inca, IMAS (Nines, nins i adolescents amb mesura de protecció), Felanitx, Manacor, Palma, Porreres i Santanyí

3. Metodologia de treball

El grup de treball es centra en els òrgans considerats més representatius de participació en el territori de Mallorca, que són els consells d'infància i adolescència, amb la perspectiva que les conclusions i materials resultants del treball es puguin extrapolar i aplicar a altres contextos de participació existents (per exemple: associacions de temps lliure, Casal de Joves, etc.).

Per aconseguir l'**objectiu** de «definir, conèixer i promoure bones pràctiques de participació de la infància i l'adolescència amb perspectiva de gènere», el treball del grup se centra bàsicament en les **actuacions** següents:

- Disseny de la fitxa d'òrgans de participació d'infants i adolescents per identificar òrgans i processos estables de participació d'infants i adolescència a Mallorca i conèixer el seu reglament i organització.
- Disseny del qüestionari sobre participació d'infància i adolescència amb perspectiva de gènere que contempla indicadors de bones pràctiques en participació i en perspectiva de gènere, així com la recollida de propostes de millora.
- Elaboració de recomanacions que promoguin la generalització de bones pràctiques de participació amb perspectiva de gènere de la infància i l'adolescència a Mallorca (annex)

S'han revisat els conceptes amb el suport del Departament d'Igualtat i Diversitat del Consell de Mallorca.

La definició que ens dona l'ONU sobre perspectiva de gènere és:

*El terme **perspectiva de gènere** és una manera d'analitzar, que consisteix a observar l'impacte del gènere en les oportunitats, en els rols i en les interaccions socials de les persones. Això és el que ens permet realitzar una anàlisi de gènere i, després, des d'una aquesta perspectiva, dur a terme un programa o una política o una organització concreta.*

«La integració de la perspectiva de gènere garanteix que les polítiques i els programes maximitzin el potencial de tota la ciutadania: dones, homes, nines i nins, en tota la seva diversitat. L'objectiu és redistribuir el poder, la capacitat d'influència i els recursos de manera

equitativa i igualitària pel que fa al gènere, de manera que es lluiti contra la desigualtat, es¹ fomenti l'equitat i es creïn oportunitats.» Una unió de la igualtat. Estratègia per a la igualtat de gènere 2020-2025. ONU. Brussel·les, 5/3/2020.

La PG és una eina analítica, un sistema d'anàlisi que ens permet observar i analitzar la realitat diferenciada de les dones i els homes, i les conseqüències que aquestes diferències tenen per a dones i homes en el nostre entorn.

Sexe²: És el conjunt de característiques físiques, biològiques, anatòmiques i fisiològiques que defineixen com a mascles o femelles els éssers humans. El sexe està determinat per la naturalesa. El reconeixement de la intersexualitat posa en escac alguns d'aquests sabers que, no obstant això, continuen sent útils a l'hora de les conceptualitzacions.

Gènere: és el conjunt de característiques socials, culturals, polítiques, psicològiques i econòmiques que les diferents societats assignen a les persones de forma diferenciada com a pròpies d'homes i de dones. Són construccions socioculturals que varien a través de la història i es refereixen als trets psicològics i culturals, i a les especificitats que la societat atribueix al que considera «masculí» o «femení». Aquesta atribució es concreta utilitzant com a mitjans privilegiats l'educació, l'ús del llenguatge, l'«ideal» de la família heterosexual, les institucions i la religió.

Patriarcat: forma d'organització social específica basada en la dominació d'uns homes amb exercici de poder sobre dones, nines, nins i adolescents, també sobre altres homes menys jerarquitats de la mateixa comunitat.

El procés de treball realitzat es concreta en:

- Recerca dels consells existents, ja que no tots estan vinculats al programa «Ciudades Amigas de la Infancia» UNICEF. En total són identificats 9 consells d'infància i adolescència.
- Presentació del grup de treball de l'OIAM i sol·licitud de col·laboració mitjançant una carta.

---

¹ «L'expressió "en tota la seva diversitat" la utilitzarem per expressar que, quan s'esmentin dones i homes, s'està parlant de categories heterogènies, en particular pel que fa al sexe, la identitat de gènere, l'expressió de gènere o les característiques sexuals. Reafirma el compromís de no deixar ningú al darrere i aconseguir una Europa igualitària des del punt de vista de gènere per a totes les persones, independentment del sexe, la raça o l'origen ètnic, la religió o les conviccions, la discapacitat, l'edat o l'orientació sexual. ONU»

² Font: Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia (UNICEF) «Comunicación, infancia y adolescencia. Guía para periodistas. Perspectiva de Género.» Argentina 2017.

- Distribució dels 9 consells entre els membres del grup per contactar amb les persones que els coordinen i així poder completar la recollida d'informació. Per una banda, es recull la informació de la fitxa d'òrgans de participació d'infants i adolescents que recull dades identificatives i del reglament i, per altra banda, se'ls demana respondre el qüestionari sobre participació d'infància i adolescència amb perspectiva de gènere que contempla indicadors de bones pràctiques en participació i en perspectiva de gènere, així com propostes de millora.
- Anàlisi de les dades recollides dels 9 qüestionaris rebuts.
- A partir de l'anàlisi de la informació recollida i de les aportacions de les persones membres del grup de treball, s'elabora el document «Recomanacions de bones pràctiques en participació de NNA amb perspectiva de gènere», que serà presentat a la pàgina Web de l'OIAM.

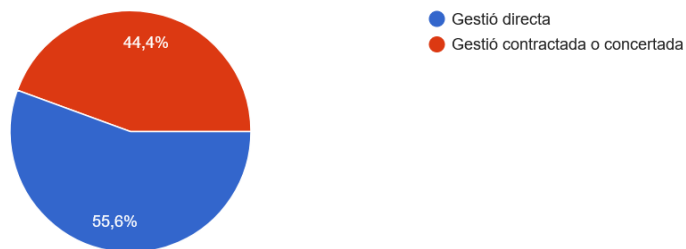
4. Síntesi del treball.

Es recullen les dades (fitxa i qüestionari) dels següents consells d'infància i adolescència: Binissalem, Calvià, Felanitx, IMAS, Inca, Manacor, Palma, Porreres i Santanyí.

Valoració de les dades obtingudes de la fitxa d'òrgans de participació d'infants i adolescents i del qüestionari sobre participació d'infància i adolescència amb perspectiva de gènere:

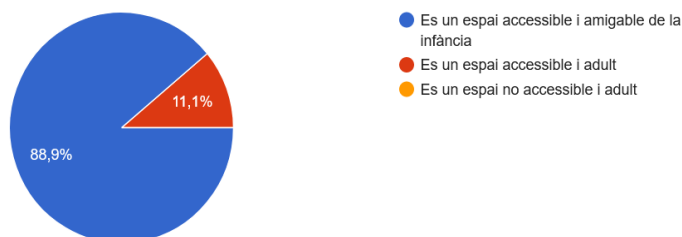
Tipus de gestió

9 respuestas

Espai de trobada del Consell:

9 respuestas

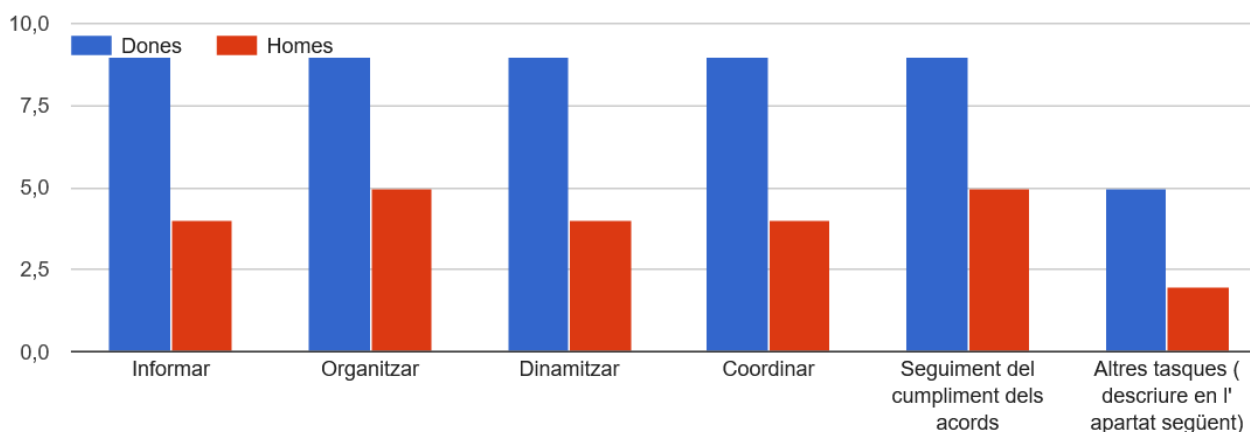

- El 55,6% dels Consells d'Infància i Adolescència són de gestió directa de l'administració pública (ajuntaments i Direcció General d'Infància i Família IMAS) i el 44,4% restant són de gestió indirecta.

- La majoria dels consells es formen entre 2017 i 2018.
- Gran part dels consells sorgeixen amb el suport de Ciutats Amigues de la Infància (UNICEF) i n'hi ha dos que són membres del Programa Ciutats Educadores.
- Els consells d'infants són més nombrosos que els d'adolescents, i tot els que tenen grup de 13 a 17 anys també tenen grup d'infants. En total, hi ha 4 consells d'adolescents.
- El sistema d'elecció predominat és el de candidatures (77,8%), encara que s'està introduint l'elecció a l'atzar per grups d'edat (33,3%).
- Respecte a la variable de representativitat de consellers i conselleres amb diversitat funcional, és de 14,28 %, 57,14% de migrants i 14,28 % de minories ètniques.
- Un nombre important de consells es renova cada any.
- El 89,9% són espais accessibles i amigables per a la infància.
- En general, estan vinculats al context escolar.
- Respecte a la freqüència de les activitats, la majoria realitza 2 plenaris i 3 assemblees per any.
- Amb relació als horaris i freqüència de trobada dels consells d'infància i adolescència, cal destacar que el 33,3% no són triats pels NNA (Nins, nines i adolescents) i no afecten la vida escolar, però sí a les activitats extraescolars. N'hi ha un 22,2% que han estat triats pels NNA i sí que afecten la vida escolar i les activitats extraescolars.

Tipologia de tasques que realitzen les persones adultes

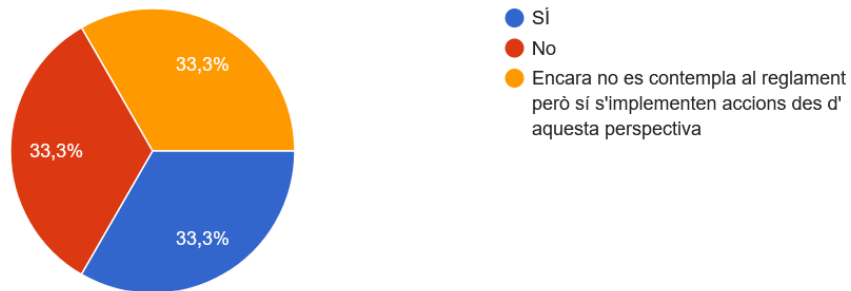

- El gènere predominant de les persones dinamitzadores dels consells d'Infància i adolescència, és el femení i les principals funcions que realitzen són informar, organitzar, dinamitzar, coordinar i fer el seguiment dels acords. A l'espai d'observacions, la majoria hi ha afegit que també realitzen formació i assessorament sobre participació als consellers i conselleres, i a personal extern al consell.

- El nombre de conselleres és més nombrós que el de consellers, tant en el grup de 6 a 12 anys com en el de 13 a 17 anys.

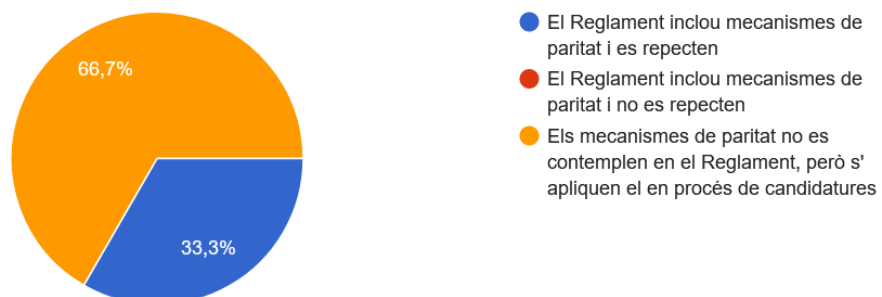
Es contempla la Perspectiva de Gènere al Reglament del Consell?

9 respuestas

Mecanismes d'igualtat en el procés electoral

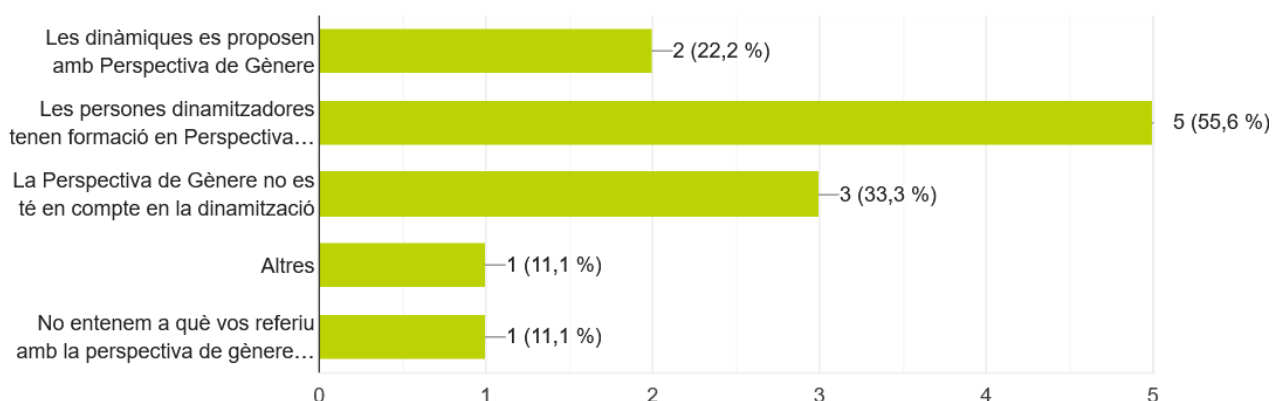
9 respuestas

- Hi ha un percentatge del 33,3% dels consells d'infància i adolescència que no contempla al seu reglament la perspectiva de gènere, encara que, a la pràctica, la majoria tenen en compte qualche mecanisme d'igualtat, com la paritat en les candidatures a consellera i conseller.

La Perspectiva de Gènere des de la dinamització

9 respuestas

-Encara que la majoria de les persones dinamitzadores tenen formació en perspectiva de gènere i igualtat, hi ha un percentatge relativament baix de dinàmiques proposades des d'aquesta visió.

-Relació de bones pràctiques aportades pels coordinadors i coordinadores dels consells d'infància i adolescència consultats:

- Paritat en la designació de consellers/eres.
- S'intenta escoltar a tots i totes els NNA, no només les seves queixes, sinó que també es fa un esforç per a proposar solucions.
- Els consellers i les conselleres fan reunions periòdiques per valorar quines mancances o dificultats tenen per accedir als drets que els són inherents i treballen en l'elaboració de propostes.

- S'hauria de contemplar un major grup d'edats (des de 1r fins a 6è de primària) i s'hauria d'aconseguir trobar la via de participació dels infants d'educació infantil.
- L'enviament cada cop que es fan sessions a les aules i al consell d'infants, una comunicació amb fotos a l'àrea de comunicació, regidors i batlessa perquè puguin fer-ne difusió pel territori estiguin assabentades de les actuacions que es van portant a terme.
- Els consellers i conselleres no participen a títol individual, sinó que representen als seus companys i companyes d'entitat o centre educatiu, i en són la veu.
- Es fa una formació per part de les tècniques que treballen amb infants per analitzar i reeducar els patrons adultocentristes apresos en la vida per tal de no interferir en les decisions que pertocquen als infants. S'hi dirigeixen des del respecte real (es tracta d'una tasca complicadíssima perquè requereix una auto-revisió contínua).
- La vinculació amb les escoles, ja que fins als 16 anys la població infantil es troba al 100% escolaritzat. És treballa a escala aula primer, ja que les persones conselleres representen una col·lectivitat i porten les diferents propostes al consell d'infants, que després comparteix aquesta diversitat i arriba a consensos.
- Es treballen diferents temàtiques, ja siguin proposades pels consellers i conselleres, o a proposta de les persones adultes, per tal que coneguin la realitat del municipi i puguin disposar de criteri per a la realitzar propostes i presa de decisions.
- Devolució del treball realitzat sobre les seves propostes als consellers i conselleres.
- La realització d'una consulta a tots els infants escolaritzats a primària perquè pugui prendre la decisió de com volen triar les conselleres i els consellers després de fer una tasca de reflexió sobre pros i contres de dos mètodes proposats (eleccions o sorteig). Aquests mètodes es podrien millorar i es podria contemplar la possibilitat que es pogués proposar un sistema diferent d'aquests dos.

- El «post» és important, perquè no només es presenten les propostes que s'han treballat sinó que es deixa un període per executar-les en el qual les persones conselleres aprenen les dinàmiques municipals, de presa de decisions, d'implementació, etc.
- A cada sessió del Consell d'Infants es fa revisió d'aquelles propostes presentades i l'actuació que ha duit a terme l'ajuntament en relació amb aquestes. Qualsevol conseller o consellera pot presentar una proposta a cada sessió del consell.

5. Conclusions

- ✓ El marc de treball inicial dirigit a identificar bones pràctiques en participació de la infància i l'adolescència amb perspectiva de gènere a partir de l'experiència dels consells d'infància i adolescència, ens ha duit a contemplar la participació des del seu caràcter inclusiu, amb l'objectiu d'evitar qualsevol discriminació per raça, sexe, gènere, diversitat funcional i origen.
- ✓ L'estudi ha analitzat els reglaments i les aportacions de les persones responsables i dinamitzadores dels consells. No s'ha pogut comptar amb la participació directa dels NNA pel calendari del grup de treball.

La veu dels NNA s'ha incorporat amb les necessitats manifestades al Diagnòstic participatiu sobre el benestar de la infància i l'adolescència a Mallorca 2022", en el qual demanaven, per una banda, més educació efectiva sexual de qualitat, sobretot les nines, i, per altra, que es tingués més en compte la seva opinió en els diferents entorns (escola, família, poble...)

- ✓ Es constata que existeix una dificultat per treballar amb perspectiva de gènere, ja que el model del patriarcat és estructural i és necessària la formació tant per a les persones adultes com per als NNA.
- ✓ Existeix la necessitat de coordinar les diferents accions formatives sobre perspectiva de gènere igualtat que es realitzen a l'àmbit educatiu i a altres entorns de desenvolupament dels NNA (casals, associacions, consells d'infància i adolescència, etc.) per tal de comptar amb una oferta coherent i amb criteris de qualitat.
- ✓ És necessària una formació sobre participació de la infància i l'adolescència tant per als adults com per als NNA. En el cas dels adults, és necessària també formació per reduir i reeducar el seu adultocentrisme, aspecte imprescindible per facilitar la participació dels NNA.
- ✓ Actualment, existeix una variabilitat important entre els diferents consells d'infància i adolescència de l'Illa de Mallorca, respecte als grups d'edats, al percentatge d'adults, a la freqüència dels plenaris, gestió, etc. Hem de tenir en compte que són experiències de creació recent en el nostre territori

- ✓ Les dades recollides a partir de 9 consells d'infància i adolescència manifesten, entre d'altres, les **fortaleses següents**:
  - Respecten la paritat en les candidatures a conseller i consellera.
  - La majoria dels consells d'infància i adolescència consideren que es reuneixen en un espai accessible i amigable.
  - A tots els consells d'infància i adolescència, els infants poden fer propostes que són escoltades i es tenen en compte pels adults.

Mancances:

- La majoria dels reglaments no contempnen mecanismes d'igualtat de gènere com la paritat de les candidatures, encara que a la pràctica els tenen en compte.
- Hi ha poca representativitat real de NNA amb diversitat funcional, d'origen i d'ètnia. S'hauria de valorar si encara que no hi hagi una representativitat d'aquestes realitats, sí que es tenen en compte les seves necessitats i aportacions.
- Manca més inclusió per part dels adults d'una perspectiva de gènere i del dret de participació dels NNA en les actuacions.

ANNEX

Recomanacions de bones pràctiques en participació de la infància i adolescència amb perspectiva de gènere

PARTICIPACIÓ	PERSPECTIVA DE GÈNERE
La participació és inclusiva perquè tots els NNA tenen les mateixes possibilitats de participar sense cap discriminació basada en la raça, sexe, gènere, diversitat funcional, nivell socioeconòmic o qualsevol altra característica.	El reglament de l'entitat en què participen NNA contempla criteris de perspectiva de gènere com a eina per evitar la desigualtat, discriminació i/o violència masclista.
La participació és respectuosa i s'adapta als compromisos que puguin tenir els NNA.	Els consellers i conselleres reben formació en perspectiva de gènere i fan efectius mecanismes d'igualtat dins el seu consell i altres entorns de participació.
Les persones adultes que pertanyen a l'entitat en què participen NNA tenen formació en participació de la infància i l'adolescència, i en especial per reduir l'adultocentrisme.	Les persones adultes que pertanyen a l'entitat on participen NNA compten amb formació en igualtat de gènere i la fan efectiva.
La participació és rellevant perquè es tracten assumptes que són d'importància real per a la vida dels NNA i no se senten pressionats en processos que ells no considerin importants per a les seves vides.	Es tracten temes relacionats amb la igualtat de gènere i es fan propostes de millora a les entitats competents.
La participació és amigable. S'adapta a la diversitat, és de qualitat i produeix un context relaxat i motivador.	

DOCUMENTS DE REFERÈNCIA:

- Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia (UNICEF): *Comunicación, infancia y adolescencia. Guía para periodistas. Perspectiva de género*. Argentina 2017.
- IMAS: *Diagnòstic participatiu sobre el benestar de la infància i l'adolescència a Mallorca 2022*.
- Estado de Chile, 2019: *Propuesta metodológica para la participación efectiva de niños, niñas y adolescentes*.
- A Novella Cámara. Article *Formes de participació infantil: la concreció d'un dret* . Educació Social 38 .La situació de la infància després de la Convenció.